

УДК 631.11.005

**THE STATE OF TECHNICAL SUPPORT OF AGRICULTURAL
PRODUCERS OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION
СТАН ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ТОВАРОВИРОБНИКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Sharko V.V. / Шарко Б. В.

asperant/acspirant

State biotechnological university,

Kharkiv, Alchevsky, 44, 61002

Державний біотехнологічний університет,

Харків, Алчевських, 44, 61002

***Анотація.** Нині більшість товаровиробників аграрного сектору має значні проблеми з реалізацією стратегії матеріально-технічного забезпечення відповідно до виробничих потреб та тенденцій інноваційного розвитку. Суттєве подорожчання виробничих засобів, недосконалість кредитних, інвестиційних та лізингових механізмів їх придбання, диспаритет цін та інші чинники унеможливають інноваційний розвиток сільгоспідприємств. Отже, виявлення тенденцій, закономірностей і перспектив підвищення рівня матеріально-технічного забезпечення аграрних формувань є актуальним та потребує поглиблених досліджень.*

У статті розглянуто питання сучасного стану матеріально-технічної бази підприємств України. Досліджено динаміку вибуття й оновлення основних видів техніки. Зазначено причини змін, визначено основні напрями вдосконалення матеріально-технічного забезпечення аграрного сектору України. Запропоновано формування стратегії оновлення основних виробничих засобів аграрних підприємств України.

У процесі дослідження використано діалектичні методи пізнання процесів і явищ, монографічний метод (аналіз розвитку та забезпечення товаровиробників матеріально-технічними ресурсами), емпіричний метод (в визначенні комплексної оцінки сучасного стану технічного забезпечення товаровиробників), порівняльного аналізу (визначено проблеми й цілі матеріально-технічного забезпечення товаровиробників), абстрактно-логічний (узагальнення та формулювання висновків).

***Ключові слова:** забезпечення, товаровиробник, технічні засоби, машинно-тракторний парк, модернізація.*

Вступ.

Забезпеченість матеріально-технічними ресурсами та основними фондами в повному обсязі є однією із найважливіших умов підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Сьогодні товаровиробники знаходяться в умовах жорсткої конкуренції перемогти в якій зможуть ті з них, хто найбільш ефективно використовує матеріально-технічне забезпечення. Трансформація виробничих відносин, зміна форм господарювання і характеру взаємозв'язків господарюючих суб'єктів в економічній системі призвело до нагальної потреби змінити погляд до рівня забезпечення сільськогосподарських товаровиробників технікою.

Парадигма інноваційної концепції розвитку агротехнологій та їх технічного забезпечення полягає в оптимізації термінів виконання всього комплексу операцій та агротехнічних вимог для одержання запрограмованого урожаю із заданими якісними параметрами. Техніка, що використовується в

таких технологіях, більш наукоємна та потужна. Західні виробники сільськогосподарської продукції переорієнтовуються на використання техніки четвертого покоління – мультиопераційної, енерго- та ресурсоощадної, що дозволяє зберегти біологічну та екологічну рівновагу в природі.

Основний текст.

Матеріально-технічна база сільського господарства – це сукупність засобів та предметів праці, які використовуються у сільськогосподарському виробництві. Вона складається з речових елементів продуктивних сил галузі та забезпечує відповідні матеріальні умови виробництва сільськогосподарської продукції товаровиробниками. У складі матеріально-технічної бази сільгосп підприємств найважливішу роль відіграють засоби виробництва. До них належать земля як головний засіб сільськогосподарського виробництва; трактори, мотори комбайнів, автомобілі, стаціонарні двигуни, електросилові установки та робоча худоба; сільськогосподарські машини і знаряддя, обладнання тваринницьких ферм і машини для приготування кормів, інші робочі машини, які застосовуються в сільськогосподарському виробництві, електромережі, водопроводах; виробничі приміщення та споруди, транспортні засоби й дороги; продуктивна худоба та птиця; корми, насіння, органічні й мінеральні добрива, засоби хімізації рослинництва і тваринництва, а також інші засоби виробництва [1-2].

Вітчизняні технічні засоби за своїми характеристиками відстають від світових на 2—3 покоління, їх продуктивність нижча в середньому на 30—60 %, при більших затратах праці на обслуговування й експлуатацію та вищій матеріаломісткості. Розвиток аграрного виробництва потребує наявності та структурованої збалансованості матеріально технічної бази, яка б відповідала світовим стандартам та сучасним вимогам щодо новітніх технологій [3]. Зростання рівня фондозабезпеченості сільського господарства, відповідність складу основних засобів кращим світовим зразкам, розвиток на інноваційній основі технікотехнологічного потенціалу сільськогосподарського виробництва є першочерговим стратегічним завданням [4].

Технічна база сільськогосподарських підприємств є сукупністю технічних засобів, що дозволяють створити умови для виробництва сільськогосподарської продукції з найменшими затратами живої й уречевленої праці. Тому забезпеченість товаровиробниками сільськогосподарської технікою і ефективності їх використання мають особливу значимість. Машинно-тракторний парк – найважливіша складова частина матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств. Розглянемо наявність машинно-тракторного парку сільськогосподарських підприємств України (табл. 1).

Із аналізу наявності техніки сільськогосподарських підприємств, можна зазначити, що в їх кількість масштабних змін не відбувається, але загальне тенденція веде до зменшення наявності техніки, за всіма видами. З 2015 по 2019 ріки кількість тракторів збільшилась лише на 26 тис. шт., в інші види техніки спостерігається скорочення наявності, так, зернозбиральних, картоплезбиральних комбайнів було зменшено на 0,2 тис. од., бурякозбиральні машини скоротилися на 0,8 тис. шт а льонозбиральних комбайнів на 0,1 тис.

од., отже темпи вибуття сільськогосподарської техніки зі складу машинно-тракторних парків випереджають їх оновлення, і, як наслідок, загальна кількість як технічних засобів, так і їх енергетичних потужностей з кожним роком зменшується. Кількісне зменшення машинно-тракторного парку призводить до збільшення навантаження на техніку, розтягування строків виконання механізованих робіт.

Таблиця 1 - Забезпеченості основними видами техніки на сільськогосподарських підприємствах за 2015-2019 роки

Техніка	Роки					Відхилення, тис. шт.				Відхилення, %			
	2015	2016	2017	2018	2019	2016 - 2015	2017 - 2016	2018 - 2017	2019 - 2018	2016 - 2015	2017 - 2016	2018 - 2017	2019 - 2018
Трактори	127,9	132,7	129,3	128,7	130,5	4,8	-3,4	-0,6	1,8	103,8	97,4	99,5	101,4
Комбайни зернозбиральні	26,7	27,4	26,8	26,3	26,5	0,7	-0,6	-0,5	0,2	102,6	97,8	98,1	100,8
Кукурудзозбиральні і комбайни	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	-0,1	0	0	0	93,8	100,0	100,0	100,0
Картоплезбиральні комбайни	1,2	1,2	1,1	0,9	1,0	0	-0,1	-0,2	0,1	100,0	91,7	81,8	111,1
Бурякозбиральні машини	2,4	2,3	2,0	1,6	1,6	-0,1	-0,3	-0,4	0	95,8	87,0	80,0	100,0
Льонозбиральні комбайни	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0	-0,1	0	0	100,0	50,0	100,0	100,0

Джерело: власні розрахунки автора на основі інформації Держкомстату України

Основними шляхами поліпшення забезпечення сільськогосподарських підприємств технікою є державне сприяння розвитку вітчизняного сільськогосподарського машино і тракторобудування в кооперації з іноземними підприємствами, створення системи ремонтносервісного обслуговування та належної інфраструктури ринку сільськогосподарської техніки, а також системи підготовки кадрів для роботи із сільськогосподарською технікою. Доцільним також є збільшення обсягу коштів на проведення наукових досліджень у сфері розроблення та вдосконалення сільськогосподарських машин, обладнання й тракторів з метою підвищення їх конкурентоспроможності [5].

Завершення і висновки.

Сучасне технічне забезпечення сільського господарства досягло нині критичної межі. Основними сільськогосподарськими машинами аграрні підприємства забезпечені лише на 45-65%, понад 90% з яких вже відпрацювали свій амортизаційний строк. Основою відновлення матеріально-технічної бази сільського господарства повинна бути реальна державна технічна політика та створення вітчизняного сільськогосподарського машинобудування за рахунок концентрації коштів на цьому напрямі, які можна одержати внаслідок переорієнтації фінансових потоків у країні.

Література:

1. Колос З.В. Удосконалення матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2014. № 3 (27). С. 79–82.
2. Навроцький Я. Ф. Сучасний розвиток ринку сільськогосподарської техніки. *Економічний аналіз: зб. наук. праць*. 2015. Т. 19. № 3. С. 63–70.
3. Кривошея Є. В. Практика державної підтримки підприємницької діяльності в умовах інтеграційних перетворень. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору*: матеріали II Міжнар. наук-практ. конфер. (заочна форма), м. Полтава. 2019. С. 282-285
4. Прокопенко В.Ю., Кривошея Є.В. Інноваційний підхід до системного управління конкурентоспроможністю підприємницької діяльності *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки»*. 2021. Вип. 2(1). С. 141-150
5. Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу : Закон України від 07.02.2002 р. № 3023. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3023-14>.

Abstract. *Currently, most producers of the agar sector have significant problems with the implementation of logistics strategy in accordance with production needs and trends in innovation. Significant rise in price of means of production, imperfection of credit, investment and leasing mechanisms for their acquisition, price disparity and other factors make it impossible to innovative development of agricultural enterprises. Thus, identifying trends, patterns and prospects for improving the level of logistics of agricultural formations is relevant and requires in-depth research.*

The article considers the current state of the material and technical base of Ukrainian enterprises. The dynamics of disposal and renewal of the main types of equipment is studied. The reasons for the changes are indicated, the main directions of improvement of material and technical support of the agricultural sector of Ukraine are determined. The formation of a strategy for the renewal of fixed assets of agricultural enterprises of Ukraine is proposed. In the process of research dialectical methods of cognition of processes and phenomena, monographic method (analysis of development and provision of producers with material and technical resources), empirical method (in determining a comprehensive assessment of the current state of technical support of producers), comparative analysis (identified problems and objectives commodity producers), abstract-logical (generalization and formulation of conclusions).

Key words: *provision, commodity producer, technical means, machine-tractor park, modernization.*